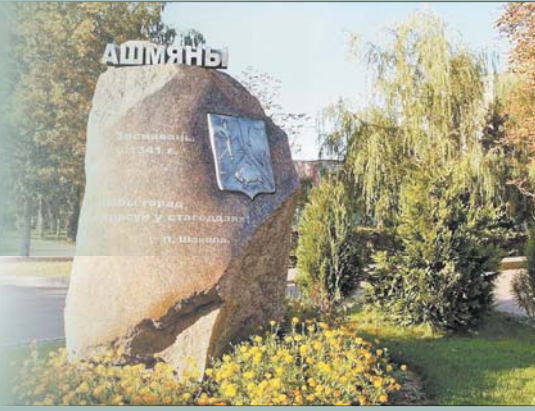

Мы разам — Беларусь!

Краіна моцная рэгіёнамі: Ашмянскі раён

Ашмяны — горад для сямейнага бізнесу і захавання культурнай спадчыны

Памяць пра мінулае — унёсак у будучыню

Ашмяны, якім сёлета спяўняцца 675 гадоў, — месца з багатай гістарычнай і культурнай спадчынай. Пра гэты старажытны горад захавалася шмат цікавых звестак, фактаў. Багатая зямля Ашмяншчыны і на архітэктурныя помнікі. Нашчадкі не толькі ведаюць і шануюць гісторыю і традыцыі роднага краю, але імкнучца захаваць і ўзбагаціць іх праз сучасныя мерапрыемствы.

Вядомым у краіне і за яе межамі культурным брэндам стаў фестываль «Гальшанскі замак», які спалучае ў сабе гістарычныя пачаткі і сучаснае яскравае дзейства. Сёлета ён прыняў больш за 2000 гасцей.

Распачаты праект па мадэрнізацыі замка, які ўключаны ў праграму «Замкі Беларусі». Летась расчынілі падвалы, умацавалі сцены і закансервавалі паўночную вежу, дзе будзе створана музейная экспазіцыя. Наступны этап — уладкоўванне прылеглай тэрыторыі і аднаўленне паркава-сажалкавага ансамбля Сапегі. Для рэалізацыі задумкі створаны дабрачынны фонд.

Раз на два гады на Ашмяншчыне сумесна з Акадэміяй навук праводзіцца Гальшанскія чытанні. Вучоныя-энтузіясты і мясцовыя дзеці выступаюць з грунтоўнымі навуковымі працамі па гісторыі раёна, пасля чаго абавязкова выдаюцца зборнікі гэтых работ.

Нашы дзеці бачаць, што прафесары і навукоўцы з імёнамі пішуць пра гісторыю іх роднага краю, знакамтых людзей — ураджэнцаў гэтых мясцін, пра тое, што любяць. І малыя яшчэ больш захапляюцца, уражваюцца, натхняюцца, — заўважаў Міраслаў САРАСЕК, старшыня Ашмянскага райвыканкама. — На гэтых чытаннях гучыць скрупулёзны аналіз гісторыі нашай зямлі ад старадаўняй часоў да сучаснасці. На базе ўсіх матэрыялаў мы плануем, магчыма да наступных чытанняў, падрыхтаваць грунтоўную кнігу «Ашмяны ў стагоддзях». Яе гістарычную значнасць можна будзе ацэньваць, пэўна, у маштабах краіны, а не раёна. Дарэчы, мы ўжо маем сур'ёзных новых навукоўцаў і гісторыкаў, якія выраслі на гэтых мерапрыемствах.

КАМЕРЦЫЙНАЕ ЖЫЛЛЁ — ПА ДЭМАКРАТЫЧНЫМ КОШЦЕ

Да нядаўняга часу Ашмяншчына лічылася рэгіёнам, які найбольш дынамічна забудовваецца. Пры колькасці насельніцтва ў 31 тысячы чынам 3-4 гадоў тут штогод будавалася 25—26 тыс. м² жылля ў шматпавярховіках. А ў асобныя гады з'яўлялася яшчэ і 10-11 тыс. м² індывідуальных будынкаў. На вуліцы Барунскай за тры гады вырас цэлы мікрараён з сучаснымі кватэрамі, у якія штогод засяляліся па 30—40 шматдзетных сем'яў.

Вытворчыя, гандлёвыя, спартыўныя аб'екты, дарогі, жыллё, шматузроўневая развязка — усё гэта выканана рукамі мясцовых будаўнікоў, у прыват-

насці спецыялістамі ААТ «Будаўнік». Яны таксама збудавалі вучэбна-трэнеравачны цэнтр на Астравецкай атамнай электрастанцыі. Зараз у цэнтры, праз які пройдуць усе супрацоўнікі будучай станцыі, адпрацоўваецца абсталяванне і магчымыя пазаштатныя сітуацыі.

Цяпер тэмпы будаўніцтва крыху зменшыліся. Сёлета здаецца толькі адзін 40-кватэрны дом па дзяржаўскае. Затое ААТ «Гроднажылбуд» упершыню збудавала ў Ашмянах камерцыйны дом на 130 кватэр з дэмакратычнымі цэнамі.

— Тым не менш чарга тых, хто мае патрэбу ў паліпшэнні жыллёвых умоў (1200-1300 чалавек), амаль не знікаеца, — зазначаў старшыня. — Для такіх людзей мы бясплатна даём для будаўніцтва зямельны ўчастак у 10-15 сотак з падведзенымі да яго сеткамі: газам, водаправодам, каналізацыяй. Толькі дарогі там будуць пракладвацца пазней. Кожны тыдзень мы выдаём некалькі такіх дазваляў. Участкі, дзе прысутнічае інфраструктура, мы прадаём пад жыллё па 100 мільёнаў рублёў.

ПРЫВАТНЫ І ЗАМЕЖНЫ КАПІТАЛ — НА АГУЛЬНУЮ КАРЫСЦЬ

Ашмяны афіцыйна адзначаны як найлепшы горад для бізнесу. Такую пачэсную характарыстыку гораду атрымаў на выніках штогадовага абласнога спаборніцтва Гродна і раёнаў вобласці за дасягненне высокіх паказчыкаў у розных сферах жыцця за 2015 год. У прамысловай галіне ён заняў першае месца.

— Аснова жыццядзейнасці Ашмянскага раёна — прамысловасць з яе знакавымі прадпрыемствамі. Дзякуючы ім ствараюцца працоўныя месцы, напаяўняецца бюджэт і фарміруецца база для развіцця сацыяльнай сферы і інфраструктуры, — упэўнены Міраслаў Сарасек.

Сапраўды, шмат тутэйшых прадпрыемстваў маюць багатую гісторыю. Крухмальнаму заводу ўвосень споўніцца 120 гадоў, дражджавому — 125, сыраборміна — 50. Летась 115-годдзе адзначыў мясакамбінат, 50 гадоў споўнілася льнозаводу.

— Дзякуючы дзяржаўнай праграме развіцця малых гарадоў нашы прадпрыемствы мадэрнізаваліся. Цяпер большасць з іх — сучасныя арганізацыі, што сталі для раёна прамысловымі лакаматывамі, — адзначыла Галіна ЛЮТКОУСКАЯ, намеснік старшыні Ашмянскага райвыканкама. — Нават спецыялісты, якія прывязваюць з Еўропы, здзіўляюцца, як сур'ёзна ў нас развіваецца прамысловасць.

Аднак для паспяховай работы прадпрыемстваў патрэбна аптымізацыя, якая дасягаецца ў тым ліку і праз скарачэнне колькасці працуючых.

— Мы стараемся, каб гэты працэс насіў плаўны характар. Кагосьці пераводзім у іншыя сферы, пераглядаем нагрузкі, каб не пакідаць людзей на вуліцы, — пракаменціраваў Міраслаў Эдмундавіч. —

Наша першасная задача — стварэнне працоўных месцаў і прадпрыемстваў, пашырэнне геаграфіі супрацоўніцтва.

Адметная асаблівасць прамысловасці Ашмян — практычна поўная адсутнасць дзяржаўнага гандлю. Нават магутны рэтайлер Белкапасюз займае толькі 15% ад усяго аб'ёму тавараабароту. Асноўныя лічбы забяспечваюць прыватныя прадпрыемствы. Гэта пераважна невялікія сямейныя крамы, а больш за 120 прыватнікаў працуюць у сферы аказання паслуг насельніцтву: ад будаўнічых да бытавых.

— Такі падыход выгадны ўсім. Гэта і працаўладкаванне, і падаткі, і заробак, і рэалізацыя айчынага, таму што большай часткай у такіх крамах прадаецца беларуская прадукцыя, — адзначыў старшыня выканкама.

Зараз у раёне працуе 20 прадпрыемстваў з замежным капіталам. Гэта кампаніі, якія займаюцца прамысловай вытворчасцю. Напрыклад, ва «Унісон груп» напачатку працавалі 25 чалавек, зараз іх 100, а ў планах — расшырыцца да 150.

Рэалізаваны два інвестыцыйныя дагаворы. Ужо працуюць запраўка «Лукойл» і гандлёвы цэнтр у мікрараёне Заходні, пабудаваны мясцовым ААТ «Будаўнік». Зімою адкрыецца прыдарожнае кафэ 3-га ўзроўню ПГПП «Тулсан». Яшчэ сем інвестыцыйных праектаў у сферах гандлю, паслуг, вытворчасці, энергетыкі плануецца да рэалізацыі. Напрыклад, будзеца прыватны адміністрацыйны будынак з гасцініцай на 40 месцаў.

Існуе 10 пагадненняў аб гандлёва-эканамічным супрацоўніцтве з рэгіёнамі Польшчы, Літвы, Украіны, Італіі, Расіі, Азербайджана. Днямі плануецца да падпісання мемарандум з буйным польскім рэгіёнам.

— Замежныя прадпрыемствы зацікаўлены прыйсці на наш агульны рынак і размясціць тут сваю вытворчасць, — заўважыла намеснік старшыні. — Пры гэтым мы актыўна пашыраем геаграфію расійскага экспертнага рынку. Ёсць напрацоўкі па Яраслаўскай вобласці, дзе летам, думаю, мы таксама знойдзем свае нішы.

Ашмянская цэнтральная раённая балыніца.

УСЕ ДВОЙНІ — У НАС

Штогод ва ўсім Ашмянскім раёне нараджаецца прыкладна 400 немаўлят, а толькі ў адным перынальным цэнтры другога ўзроўню, якім з'яўляецца акушэрскае аддзяленне ашмянскай балыніцы, з'яўляецца на свет 600 дзетак. Дзіўная арыфметыка тлумачыцца проста. Цэнтр прымае не толькі мясцовых парадзіх, а і з суседніх рэгіёнаў: Смаргонскага і Астравецкага. Ходзяць жарты, што некаторыя цяжарныя спецыяльна падгаджаюць час, каб наведванне сяброў у горадзе прыйшлося на пачатак працэсу. Вельмі ж хочацца раджаць менавіта тут, у найлепшых умовах.

— Мы прымаем усе складаныя выпадкі родаў. Усе двойні з трох раёнаў нараджаюцца ў нас. Да з'яўлення тройні мы таксама гатовыя, аднак пасля такіх родаў немаўлят трэба выходжаць у рэанімацыі. А найлепшыя ўмовы для гэтага ўсё ж такі ў вобласці, таму такія цяжарныя накіроўваюцца туды. Пры гэтым мы клапацімся найперш пра дзяцей, якім можа спатрэбіцца дапамога рознага характару. Для мам у нас створаны аптимальныя ўмовы, — расказаў Уладзімір КУНЦ, галоўны ўрач Ашмянскай цэнтральнай раёнай балыніцы.

Сапраўды, тут капітальна адрамантаваны практычна ўсе аддзяленні. Цэнтр аснашчаны сістэмай падачы медыцынскіх газаў (кислороду, сіснутага паветра, заксісу азоту). У чатырох радзільных залах усталявана

Медыстра акушэрскага аддзялення Жанна ТРАЦЦЯК у адным з пакояў для немаўлятак.

сістэма кандыцыяніравання і пастаянна падтрымліваецца тэмпература 22-24 градусаў.

Адразу пры паступленні ў акушэрскае аддзяленне парадзіх падзяляюцца. Тыя, у каго маеца пэўная інфекцыя (нават звычайны рыніт), накіроўваюцца ў інфекцыйны блок. Астатнія — на звычайны фізіялагічны пост. Іх прымаюць праз розныя санпрапускнікі і пасля размяшчаюць на розных паверхх (2-м і 3-м).

На трэцім знаходзяцца дзве перадродавыя аднаменныя палаты са сваімі санвузламі і вялікая палата

З новым сучасным абсталяваннем знаёміць галоўны ўрач Уладзімір КУНЦ.

на шэсць месцаў для тых, хто прыязджае загадаць. У пасляродавых палатах (на адно і два месяцы) прадугледжана сумеснае знаходжанне мамы і немаўляці. Ёсць і чатыры аднаменныя палаты павышанага камфорту з дэмакратычным коштам (20 рублёў у дзень на новыя грошы), дзе акрамя санвузла маюцца яшчэ душавая і тэлевізар.

Станоўчая дэмаграфічная сітуацыя на Ашмяншчыне назіраецца з 2014 года. Тады ўпершыню за многія гады колькасць народжаных перавысіла колькасць памерлых. Узровень нараджальнасці тут цяпер — адзін з самых высокіх. Такія паказчыкі вывелі раён на трэцяе месца ў галіне аховы здароўя па ўсёй Гродзенскай вобласці. У 2000 годзе акушэрскае аддзяленне прызнана як устаноў, што адпавядае глабальным крытэрыям сучаснай сістэмы аховы здароўя і ЮНІСЕФ — «Балыніца, дружная да дзіцяці».

Дзве радзільныя залы на кожным паверсе, розлічаныя на адначасовыя роды адной і дзвюх жанчын, працуюць папярэдня. Тут усталяваны сучасныя аўтаматызаваныя крэслы для родаў з магчымасцю рэгулявання нахілу.

Кесаравы счэчэнні праводзяцца ў асобнай, абсталяванай па апошнім слове тэхнікі аперацыйнай. Тут ёсць усё. Беларускае, польскае, нямецкае, скандынаўскае абсталяванне для працы анестэзіёлагаў і акушэраў-гінеколагаў. Апарат для штучнай вентыляцыі лёгкіх. Электракаагулятар — электронаж для разразання скуры і спынення крывацёку. Камп'ютарныя маніторы падчас аперацыі паказваюць звесткі пра пульс, ціск, насычанасць крыві кіслародам, колькасць выдыхаемага вуглякіслага газу.

— 92% кесаравых счэчэнняў у нас робіцца пры спінальнай анестэзіі, каб жанчына ўсё бачыла і магла адразу сустрэцца з немаўлём. З моманту разрэзу да з'яўлення дзіцяці на руках у маці праходзіць пяць хвілін. Яшчэ 20—25 хвілін — каб скончыць аперацыю поўнацю, — адзначаў галоўны ўрач балыніцы. — У выпадках экстранага кесаравога счэчэння, напрыклад, калі ў дзіцяці парушаецца сэрцабіццё, робім агульны наркос — на «спіналку» не застаецца часу, бо трэба кацаць, пакуль яна падзейнічае.

Аддзяленне для нованароджаных таксама мае ўсё неабходнае: спавільныя столікі з падагрэвам, дыхальныя машыны і сродкі для рэанімацыі — усё на месцы і пад рукою.

Варта наведваць

Аўдыягід і віртуальныя падарожжы ў музеі Багушэвіча

Адно з самых выдатных гістарычных месцаў Ашмян — краязнаўчы музей імя Францішка Багушэвіча, які змяшчаецца ў будынку, дзе некалькі стагоддзяў знаходзілася аптэка. Невялікі кіёск там працуе і цяпер — гэта была адна з умоў, каб дазволіць экспазіцыям размясціцца на гістарычных плошчах. Мясцовыя і прыезджыя школьнікі знаёмяцца тут з гісторыяй роднага краю, а новыя супрацоўнікі Ашмянскай мытні даюць клятву-пасвячэнне.

У 2014 годзе музей перамог у намінацыі «Лепшае мастацкае праектаванне экспазіцыі» на II Нацыянальным форуме «Музеі Беларусі» (за экспазіцыю «Ашмяншчына ад старажытнасці да сучаснасці», размешчаную ў трох залах). Усяго ў музеі налічваецца больш за 24 тысячы экспанатаў. Установа створана ў 1952-м, перажыла некалькі пераездаў. У 60-х існавала нават на грамадскіх пачатках.

— Наведвальнікам мы прапануем экскурсіі не толькі па музеі, а і па цэнтры горада ці яго гістарычнай ваколіцы. Спецыяльнае абсталяванне,

якое маеца ў нас, робіць падарожжа па залах яшчэ больш цікавым і рэалістычным, — расказала Настасся НАВІЦКАЯ, дырэктар музея. — Дапамагаць экскурсаводу можа аўдыягід — прылада, на якую запісваецца пэўная інфармацыя, што гучыць падчас экскурсіі. Маецца ў нас і акустычная сістэма з калонкамі, што размешчаны ва ўсіх залах і ў турысцка-інфармацыйным цэнтры. Дзякуючы віртуальнаму туру можна здзейсніць віртуальнае падарожжа па Ашмянскім узвышшы, пабачыць унутраныя віды касцёлаў у Жупранах, Гальшаных, Барунах, капліцы ў Палянах і іншыя дзіўныя месцы, куды нават не ўсе тутэйшыя трапілі. Сам тур, які ў турысцка-інфармацыйным цэнтры, створаны ў 2013 годзе ў рамках рэалізацыі трансгранічнага праекта «Два бакі — адна гісторыя і культура».

На першым паверсе музея знаходзіцца зала прыроды. Экспанаты тут класічна размешчаны па месцах пражывання жывёл і птушак і порах года. Чучалам ласёў, дзіка, зуброў, выдры і іншых па 50—60 гадоў. Сталыя мясцовыя наведвальнікі памятаюць іх з тых часоў, калі самі былі яшчэ маленькімі.

У наступнай зале цяпер размешчана тэматычная выстаўка «Бела-

русь. Салдаты Вялікай Айчыннай». Тут прадставлены экспанаты з асабістай калекцыі мінчаніна Ігара Бабіцкага і фондаў Ашмянскага края-

знаўчага музея. Усе прадметы — абсалютна арыгінальныя: формы пагранічнікаў, казакоў, салдат і іншых. Выставачная зала — універсальнае

месца, дзе праводзіцца ноч музе-яў, калі наведвальнікі сустрэкаюць пэст Францішак Багушэвіч і яго дачка Туля, прымаюць прысягу

мытнікі, праходзяць іншыя мерапрыемствы.

Тры залы на другім паверсе здзіўляюць арыгінальнасцю падачы гіста-

У зале прыроды музея.

рычных звестак. У першай замест храналагічнага прынцыпу пабудовы экспазіцыі матэрыялы размешчаны суднасна з напрамкамі вуліц, якія існуюць у горадзе, а пэўныя экспанаты тэматычна звязаны з вітражамі. Пры гэтым скарыстана таксама і знешняя прастора па-за межамі музея. Калі выглянуць у акно за вітражом, на якім змешчаны гістарычны здымак пэўнага месца ў Ашмянах, убачыш яго сучасны выгляд.

У другой зале паказаны славутыя мясціны Ашмяншчыны: Мураваная Ашмянка, Баруны, Гальшаны, Жупраны. Размешчаны прадметы сялянскага і шляхецкага побыту.

Трэцяя зала адлюстроўвае старонкі гісторыі краю ў XX стагоддзі. У гэтым пакоі ўжо тры гады запарушэньне праходзіць цікавае мерапрыемства — Гістарычная гасцёўня. Асвойваюць супрацоўнікі музея і батлеечны жанр, што падаецца ў выглядзе музейных заняткаў, калі дзецім паказваюць інтэрмедзіі.

Мемарыяльны комплекс Багушэвіча, дзе ўтрымліваюцца яго асабістыя рэчы з сядзібы ў Кушынах: два крэслы, кансолька, гадзіннік, люстэрка, вазачка і попельніца, завяршае экскурсію